

# TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN SEUDULLISEN ELÄINLÄÄKINTÄYKSIKÖN MUODOSTAMINEN

## LOPPURAPORTTI

### **Työryhmä**

Kunnanjohtaja Jukka Mäkelä, Kangasala (pj)  
Tilaaajapäällikkö Erkki Lehtomäki, Tampere  
Taloussuunnittelupäällikkö Jukka Männikkö, Tampere  
Vastaava eläinlääkäri Olli Soininen, Pirkkala  
Terveysvalvonnan johtaja Tuija Setälä, Orivesi  
Kaupungineläinlääkäri Tuire Merivirta, Tampere (sihteeri)

## 1. TOIMEKSIANTO

Tampereen kaupunkiseudun seutuhallitus päätti 20.6.2007 (93§), että Suomen eläinterveydenhuollon selvitystyötä ohjannut työryhmä jatkaa seudullisen eläinlääkintäyksikön muodostamiseen tähtäävää valmistelua huomioiden eläinlääkintähuollon lainsäädännön muuttuminen sekä toiminnan maakunnallinen organisointi.

Työryhmän toimeksianto oli valmistella 31.12.2007 mennessä esitys seudullisen eläinlääkintäyksikön toimintamalliksi ja resursseiksi (palvelut, henkilöstö, talous, hallinto, organisointi) sekä muutosten vaiheistus.

## 2. TAUSTA

### Tampereen kaupunkiseutu

Tampereen kaupunkiseudun kuntien ja Oriveden eläinlääkintähuollon bruttomenot talousarviossa 2008. Tampere perii tuloina klinikkamaksuja noin 33 000 € ja Pirkkala ja Nokia noin 8000 €

Kunta	Eläinlääkintähuollon menot	menot /asukas
Tampere	309 000	1,5
Kangasala kty	123 300	3,5
Orivesi ja Juupajoki	183 547	15,6
Pirkkala ja Nokia	164 401	3,6
Vesilahti ja Lempäälä	71 554	3,2
Ylöjärvi	69 040	2,7
<b>Yhteensä</b>	<b>920 842 €</b>	

Pirkkalan seutukunnan, Kangasalan ja Oriveden muodostettavan seutukunnan ja Tampereen ympäristöterveyden huollon henkilöstö 1.1.2008

Seutukunta	Hygienikkoel.	Praktikkoel.	Muu valvontaorg.	Toimisto
Tampere		4 + 2 avustajaa	15	1
Kangasala, Orivesi	0,5	4	6	n.1
Pirteva	1	4	10	1

### Kaupunkiseudun väestö-, eläin- ja tilamäärät sekä eläinlääkintähuollon menot

Tampereen kaupunkiseudun kuntien ja Oriveden väestö-, eläin- ja tilamäärät v 2006 eläimen omistajan kotipaikan mukaan (Tampereen hevoset ovat paljolti ympäristössä).

Kunta	Väestö	Koirat (arvio)	Lypsy karjat	Lypsy lehmät	Emo lehmät	Muut eläin tilat	Hevoset	Lam paaat/vuo het	Siat	Ka nat	Broi lerit
Kangasala	27307	3413	39	684	268	58	530	604	4452	221	712791
Tampere	206324	25791	14	351	38	16	1229	40	21	48	
Pirkkala	15306	1913	5	83	0	3	182	14	0	220	

Nokia	29757	3720	19	380	69	6	368	453	350	670	
Vesilahti	3953	494	34	532	43	7	195	342	340	230	
Lempäälä	18709	2339	22	500	70	10	405	103	0	270	
Ylöjärvi- Viljakkala	25670	3209	37	463	72	36	583	308	1831	2670	
Orivesi- Juupajoki Längelmäki	11760	1321	51	865	164	36	339	231	5382	2915	
<b>Yhteensä</b>	<b>337592</b>	<b>42199</b>	<b>210</b>	<b>3858</b>	<b>724</b>	<b>172</b>	<b>3831</b>	<b>2095</b>	<b>12376</b>	<b>7244</b>	<b>712791</b>

### 3. LAINSÄÄDÄNTÖ

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 19.8.2004 eläinlääkintähuollon uudistamishankkeen ja sitä varten työryhmän. Hankkeen taustana oli valtioneuvoston 30.10.2003 tekemä periaatepäätös elintarvikevalvonnan kehittämisestä. Elintarvikevalvonta on osa ympäristöterveydenhuollon kokonaisuutta, johon myös eläinlääkintähuolto kuuluu. Eläinlääkintähuollon uudistamishanke oli siten osa valtioneuvoston periaatepäätöksen täytäntöönpanoa.

Hankkeen tavoitteena oli:

1. turvata kuntien eläinlääkintäpalvelujen saatavuus ja laatu sekä yksityisten eläinlääkintäpalvelujen toimintaedellytykset
2. varmistaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta paikallisella tasolla EU-lainsäädännön vaatimusten mukaisesti, sekä
3. huolehtia palvelujen ja valvonnan tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta maan kaikissa osissa.

Työryhmä luovutti loppuraporttinsa maa- ja metsätalousministeriölle toukokuussa 2007.

Loppuraportissa ehdotettiin seuraavia uudistuksia:

- 1) Kunnan järjestämät perustason eläinlääkäripalvelut ovat saman tasoisia kaikille kotieläimille. Palvelut on järjestettävä kunnan asukkaiden lemmikkieläimiä ja kunnassa sijaitsevilla eläinten pitopaikoissa pidettäviä eläimiä varten.
- 2) Elintarviketuotantoeläinten terveydenhuolto kuuluu perustason eläinlääkäripalveluihin.
- 3) Kuntien eläinlääkäripäivystys ja siihen kuuluva päivystyspiirien määrittely järjestetään kuntien yhteistyönä vähintään yhden maakunnan kokoisella päivystysalueella. Päivystysalueella yhteydenotot keskitetään yhteen paikkaan, ja lemmikki- ja tuotantoeläimiä varten on erilliset päivystysjärjestelmät.
- 4) Kunta järjestää perustason eläinlääkäripalvelun lisäksi mahdollisuuden toimittaa lemmikkieläimet ja hevoset eläinlääkärin läheteellä jatkohoitoon. Kunta maksaa sopimuksessa sovittavan osan erikoishoidon valmiuden ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista.
- 5) Valtio korvaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan palkkaus- ja muut välittömät kustannukset kunnille vuodesta 2009 alkaen.
- 6) Lakiin ei sisällytetä säännöstä kuntien mahdollisuudesta tukea eläintuotantoa maksamalla osa eläinlääkäripalvelujen maksuista. Syynä ovat EU:n valtiontukea koskevat säännökset. Subventioita voidaan edelleen maksaa, mutta niitä ei voitu määrätä pakolliseksi

Työryhmän muistioon liittyi eriävä mielipide (Kuntaliitto)

Työryhmän raportista pyydettiin lausunnot kesän 2007 aikana. Uuden lain valmistelua on jatkettu edelleen maa- ja metsätalousministeriössä raportin ja siitä saatujen lausuntojen perusteella. Puhelimitse osastopäällikkö Matti Aholta 9.11.2007 saadun tiedon mukaan uusi laki viivästyy suunnitellusta voimaantulosta (1.1.2008) selvästi. Kohta 4) on lausuntojen perusteella jätetty pois valmistelusta, mutta muilta osin valmistelu jatkuu työryhmän esityksen mukaisena.

Nykyisin voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain samoin kuin uuden lakiluonnoksen mukaan kunta voi ostaa eläinlääkäripalvelut toiselta kunnalta tai kuntayhtymältä tai yksityiseltä palveluntuottajalta.

Valtioneuvoston periaatepäätös elintarvikevalvonnasta edellyttää kaikkien ympäristöterveydenhuollon osa-alueiden kuulumista samaan organisaatioon: Periaatepäätöksen mukaan "elintarvikevalvonta ja muu kansanterveyslain 1 §:ssä tarkoitettu ympäristöterveydenhuolto järjestetään paikallisella tasolla siten, että kuntien vastuulla olevasta valvonnasta vastaa yhteistoiminta-alue. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue koostuu kuntien ja kuntayhtymien nykyisistä valvontayksiköistä muodostetusta **yhdestä organisaatiosta**. Kuntien tehtävänä olevan **ympäristöterveydenhuollon tulee olla osa saman valvontayksikön tehtäväkenttää**." Kansanterveyslain 1 §:ssä ympäristöterveydenhuoltoon määritellään kuuluvaksi myös eläinlääkintähuolto. Seutukunnallisen yksikön minimikoko on 10 henkilötyövuotta.

#### 4. YHTEISTOIMINTAAN LIITTYVÄT AIEMMAT SELVITYKSET

- **Virkamiestyöryhmän selvityksen tulokset 28.2.2007:**

Virkamiestyöryhmän selvityksen mukaan vaihtoehtoisia seudullisen yhteistyön malleja ovat seuraavat:

- 1) Tampere järjestää eriytetyn pieneläinpäivystyksen. Kangasalan päivystyspiiri ottaa päivystykseensä Tampereen suureläimet. Nokia ja Pirkkala siirtyvät Lempäälän-Vesilahden päivystyspiiriin.

Kangasalan päivystysrenkaaseen tarvitaan yksi viikonloppupäivystäjä lisää. Muut kunnat voisivat ostaa Tampereelta pieneläinpäivystyksen takapäivystyksen. Päivystysalueiden suurenemisen johdosta takapäivystystä saatetaan tarvita päivystyksen toimivuuden varmistamiseksi.

- 2) Tampere toimii yksin.

Päivystykseen kuuluvat sekä pien- että suureläimet. Päivystysalue on Tampereen kaupungin alue. Päivystäjinä toimivat Tampereen virkaeläinlääkärit (praktikkoeläinlääkärit).

- 3) Tampere ja Pirkkala jatkavat päivystisyhteistyötä ja järjestävät yhteisen pieneläinvastaanoton.
- 4) Tampere ja Pirkkala tiivistävät myös peruseläinlääkäripalveluyhteistyötä ja sopivat työnjaosta pienten ja suurten eläinten osalta.

- 5) Muodostetaan itsenäinen seudullinen eläinlääkäriyksikkö, jolta kaikki kunnat hankkivat tarvitsemansa palvelut. Yksikkö voi tarvittaessa tehdä yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa.

Työryhmän enemmistö kannatti yhteistyötä vaihtoehdon 1. perusteella.

1. Seutuhallitus päätti ottaa ulkopuolisen Suomen Eläinlääkintähuolto- yrityksen tekemään selvityksen kuntia palvelevan itsenäisen seudullisen eläinlääkintähuoltoyksikön synnyttämiseksi.

- **Suomen eläinterveydenhuollon ehdotukset 5.6.2007**

Yhteenveto tiivistäen:

1. Toteutetaan virkamiestyöryhmän ehdottaman vaihtoehdon 1 mukaiset päivystysalueiden muutosjärjestelyt heti.
2. Valmistaudutaan eriyttämään pieneläimille ja suurelaimille tarjotut päivystyspalvelut valmisteilla olevan lainsäädännön ja virkamiestyöryhmän malli 5:n mukaisesti. Valmistautuminen käynnistetään järjestämällä erillinen pieneläinpäivystys Tampereella joko omana tuotantona tai ostopalveluna yksityisiltä. Ympäristökunnille tarjotaan mahdollisuus ostaa palveluita halutessaan. Suurelaimipäivystäjillä säilyisi oikeus asiakkaan pyytäessä ja työtehtävien sen salliessa antaa ensiapua myös pieneläimille.
3. Selvitetään ulkoistamismahdollisuudet seutukunnan alueella ehdollisella tarjouskilpailulla. Pyydetään tarjoukset erikseen:
  - i. peruseläinlääkinnästä ajanvarauksella päivisin
  - ii. päivystyspalveluista päivisin, iltaisin, öisin ja viikonloppuisin
  - iii. pieneläinten ja hevosten jatkohoidosta
  - iv. suurelaimille ja pieneläimille
  - v. vertailuna lasketaan, minkä hintaiseksi ko palvelujen järjestäminen tulee kuntien omana tuotantona
4. Noudatetaan ympäristöterveydenhuollon hallinnollisissa järjestelyissä kuntien muita yhteistyörajoja. Ei tehdä lisää erillisiä yhtä toimintoa koskevia yhteistyösopimuksia, ellei järjestelyjä voida toteuttaa liittämällä useita pienempiä yhteistyöalueita yhdeksi alueeksi.
5. Hyödynnetään tietotekniikkaa palvelun parantamiseksi.
6. Esitetään jatkokeskusteluja Pirkanmaan kaikille kunnille Pirkanmaan eläinlääkintähuollon selvittämisestä.
7. Eriytetään virkatehtävät praktiikkatehtävistä kaikkien niiden virkojen osalta, joissa se on mahdollista.
8. Kehitetään maakunnanlaajuisia nettipalveluita, jos Pirkanmaan eläinlääkintähuolto toteutuu.
9. Uudistetaan pitkiin arki- ja viikonloppupäivystyksiin perustuvat päivystysjärjestelmät niin, että eläinlääkäreiden viikkotyöaika saadaan lähelle normaalia 40 viikkotyötuntia.
10. Väliaikaisena toimenpiteenä lyhennetään pitkiä viikonloppupäivystyksiä jakamalla ne kahteen päivystysvuoroon.
11. Nimetään maakunnalliset terveydenhuoltoeläinlääkärit, jos eläinlääkäreiden joukosta löytyy halukkaita terveydenhuoltopalveluiden antamiseen omaa aluettaan laajemmalla alueella.

12. Tarjotaan kuntalaisille samanhintaiset palvelut sijainnista riippumatta.

## **5. TYÖRYHMÄN ESITYS: SEUTUKUNTAORGANISAATIOON SIIRTYMINEN**

### **1. VAIHE : PÄIVYSTYKSEN ERIYTTÄMINEN**

Päivystysaika on arkisin klo 15-08 ja viikonloppuisin perjantaista klo 15:sta maanantaihin klo 08:aan. Arkipyhäisin päivystys on vastaavaan aikaan. Uuden eläinlääkintää koskevan lain vaatimus pien- ja suurelainten päivystyspalvelujen eriyttämisestä tulee lisäämään eläinlääkintähuollon menoja.

Päivystysajan pien- ja suurelänipalvelut on osin eriytetty.

#### **1 Päivystyspalvelut suurille eläimille ja resurssien mukaan pieneläimille**

Päivystyspiirit :

1) Lempäälä-Vesilahti-Valkeakoski-Akaa- Kylmäkoski- Urjala  
4 viranhaltijaa

2) Kangasala-Pälkäne-Orivesi-Juupajoki- Kuhmalahti-Mänttä- Vilppula  
5 viranhaltijaa

3) Ylöjärvi-Nokia-Pirkkala-Hämeenkyrö-(Kuru)  
4 viranhaltijaa kaikki 1.1.2009 Pirkkalan seutukunnassa, kun Kuru liitetään Ylöjärveen.  
Pirteva voi ottaa vastuulleen myös Tampereen suuret eläimet arki aikana ja päivystyksessä.

Päivystyspiirien rajat noudattavat kuntarajoja, mutta yhteistyötä kehitetään.

*Tämä järjestely edellyttää:*

- *sopimusta Tampereen suurelainten hoidosta päivää aikaan ja päivystyksessä*
- *matka- ja käyntimaksun subventiojärjestelmää*

#### **2. Päivystyspalvelut pienille eläimille**

Pieneläinten päivystyspalvelut on keskitetty Tampereelle. Suurelänipäivystyksestä vastaavat eläinlääkärit voivat kuitenkin antaa pieneläimille palveluja päivystysaikaan, mikäli ehtivät.

Pienelänipalvelujen vaihtoehtoiset järjestelytavat:

- 1) Pienelänipalvelut ostetaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta
- 2) Palvelut tuotetaan itse
- 3) Palvelut tuotetaan osittain itse, osittain ostetaan

Alustavan tiedon mukaan yksityiset palveluntuottajat ovat olleet jossain määrin kiinnostuneita tarjoamaan pienelänipalvelut kokonaisuudessaan Tampereelle ja päivystysaikaan lisäksi seutukunnan muiden kuntien pieneläimille. Tarjouspyynnön rajoittaminen vain viikonloppupäivystyksiin vähentäisi merkittävästi kiinnostusta. Mikäli palvelut tuotetaan itse, eläinlääkäri- ja avustajamäärää on lisättävä ja Tampereelle tarvitaan uudet vastaanottotilat.

*Työryhmä kannattaa tarjouspyynnön asettamista pieneläinpalveluista. Tarjouspyyntö eritellään arkiajan praktiikkaan ja seutukunnalliseen päivystykseen. Palvelun tarjoaja saa peruskorvauksen siitä, että se toimii päivystysaikoina Sopimuksen tehneet kunnat maksavat osuutensa käytön suhteessa. Asiakkaat maksavat yksityisen taksan mukaisesti palvelun tarjoajalle palkkion.*

## **2. VAIHE: YHTEINEN HALLINNOLLINEN ALUE**

### **1. Peruseläinlääkintähuolto**

Peruspraktiikka säilyy lähellä kuntalaisia aluksi nykyisissä toimipisteissä. Tampereen kaupungin alueella se hoidetaan mahdollisesti ostopalveluna.

Vastaavana eläinlääkärinä toimii yksi praktikkoeläinlääkäreistä. Hän vastaa työvuorojen järjestelyistä, ja päivystysyhteistyöstä muiden kuntien kanssa.

Keskitetty puhelinpalvelu ratkaistaan maakunnallisen päivystysmallin tullessa voimaan.

### **2. Tuotantoeläinten terveydenhuolto**

Uuden lakiluonnoksen mukaan elintarviketuotantoeläinten terveydenhuolto kuuluu kunnan velvollisuutena olevan peruseläinlääkäripalvelun piiriin. Tällä hetkellä valtakunnallisia terveydenhuolto-ohjelmia on nautojen ja sikojen terveydenhuoltoa varten.

Terveydenhuoltotehtävät soveltuvat suurelänpraktikkojen hoidettavaksi. Terveydenhuolto on käytännössä uusi tapa järjestää praktiikka, missä kiinnitetään huomio ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin. Erityistä perehtyneisyyttä tai laajoja terveydenhuoltosuunnitelmia varten voidaan ostaa lisäapua valtakunnallisilta terveydenhuoltoon erikoistuneilta yrityksiltä.

### **3. Valvontatehtävät**

Vastuu valvontatehtävistä siirtyy uuden lakiehdotuksen mukaan kunnaneläinlääkäreiltä kunnille. Valvontatehtävät eriytetään osin praktiikasta mm jääviyssyistä. Eläinsuojelun ja eläintautivastustuksen ensimmäisen vaiheen tehtävät hoitavat praktikot, mutta isommat selvitykset ja etenkin tuotantoeläintiloilla tapahtuvat maataloustukiin liittyvät tarkastukset siirretään kokonaispalkkauksessa oleville valvontaeläinlääkäreille.

Valvontatehtäviin kuuluvat: eläinsuojelu- ja eläintautien vastustamiseen kuuluvat tehtävät, alkutuotantoon liittyvät tehtävät kuten eläinten elävänä tarkastaminen ennen teurastusta, tuotantotilatarkastukset ja eläinten hyvinvointitarkastukset.

Valvontatehtäviä varten tarvittavien eläinlääkärien määrä riippuu tulevasta lainsäädännöstä. Asia on selvitettävä seutukunnallisesti, kun uuden eläinlääkintähuoltolain yksityiskohdat ovat tiedossa.

*Yhteinen seutukunnallinen organisaatio edellyttää koko alueen ympäristöterveydenhuollon yhdistämistä. Pelkkää eläinlääkintähuoltoa ei voi yhdistää omaksi seutukunnaksi erilleen muusta ympäristöterveydenhuollosta.*

*Eläinlääkintähuollon siirtäminen toisen isäntäkunnan alle edellyttää taas toisen hiljattain muodostetun yhteistoiminta-alueen purkamista. Siis joko Pirteva tai Kangasala-Oriveden ympäristöterveydenhuolto pitää purkaa, jos toinen valitaan isäntäkunnaksi. Seudullinen yksikkö voi olla isäntäkunnan liikelaitos, liikelaitoskuntayhtymä tai kuntayhtiö.*

## **6. MUUTOKSEN VAIHEISTUS**

1. Tampere ja Pirteva tekevät sopimuksen Tampereen suurten eläinten hoidosta arkena ja päivystysaikana.
2. Pieneläinpalvelujen tarjouspyyntö pyydetään helmikuussa 2008.
3. Pieneläinpalvelujen tuottajan valinta 31.5.2008 mennessä
4. Päivystysyhteistyö aloitetaan työryhmän esittämällä tavalla 1.1.2009
5. Virkatehtäviä tekevien eläinlääkärien määrän selvittäminen ja tehtävien eriyttäminen praktiikasta valmistellaan, kun uuden eläinlääkintähuoltolain yksityiskohdat ovat selvillä.
6. Selvitys ympäristöterveydenhuollon seudullistamismahdollisuudesta ja yksikön hallintomallista aloitetaan helmikuussa 2009.
7. Päätös perustetaanko seudullinen eläinlääkintäyksikkö ja sen mahdollisesta isäntäkunnasta tehdään selvityksen valmistuttua 31.9.2009